Kąkolewski

Gdynia, dnia 2 sierpnia 1946r.

dynia
ętojańska 57 m 1.

Zacny nasz Towarzyszu !

Jako członek partii i Jego żołnierz pozwalam sobie na skreślenie do Niego tego listu, aby zapoznać Towarzysza z naszemi bolączkami, bądź co bądź znaczenia poważnego.

Zdaję sobie w tej chwili sprawę z tego, że Towarzysz ma bardzo dużo na swej głowie spraw o znaczeniu ogólnopaństwowym, niemniej jednak wierzę, iż sprawy nasze tutaj poruszone napewno zechce pozytywnie załatwić.

Jako dowódca I. komp. utworzonych przez Towarzysza Kosynierów jestem stale przez b. moich podwładnych indagowany słowami "co jest z nami"? -, przyczem zwracano nam uwagi następującej treści.

1/ Miały być dla Kosynierów awanse i odznaczenia, sprawa ciągnie się od roku, terminy były już kilkakrotnie wyznaczane i nic z tego dotąd, gdy tymczasem inni dawno sprawy te mają załatwione.-

2/ Sztab Kosynierów /poruszają tutaj osobę Towarzysza i Towarzysza Zakrzewskiego / otrzymał awanse i odznaczenia, a my którzy nie powinniśmy być gorsi jesteśmy zapomniani.

3/ Mają pretensję do Tow. Klamanna, że wprowadzał ich w błąd twierdząc, że sprawy te są już załatwione, że w najbliższych dniach nadejdą z Warszawy, że będąc sekretarzem Zarządu Związku Uczestników Walki Zbrojnej w Gdyni, nie załatwił na terenie Związku spraw Kosynierów wogóle, a przecież, nie mówiąc już o zdolnych do pracy, są wdowy i sieroty któremi

należałoby się natychmiast zaopiekować.

Reasumując powyższe proszę Towarzysza o spowodowanie załatwienia poruszonych tutaj spraw,oraz wpłynięcia na Zarząd Główny Związku Uczestników Walki Zbrojnej w Warszawie,aby przesłali polecenie do Oddziału swego w Gdyni,by obowiązkowo wszyscy Kosynierzy mogli być członkami tego Związku gdyż tutejszy Oddział negatywnie ustosunkowywuje się do nas,twierdząc,że dopiero ci co po 1939 roku walczyli z bronią w ręku mogą należec do Z.U.W.Z., a przecież kto jak nie my jesteśmy tymi,co za taką jaką nam w włożyłeś bron,chwicili.

Sądzę,że dobrze będę przez Towarzysza zrozumiany i że przez nie tego listu nie będzie mi za złe poczytane,bo zmusiła mnie do tego rozpacz i żal naszych pokrzywdzonych ludzi.

Bardzo proszę,by Towarzysz będąc w Gdyni polecił powiadomić mnie,abym mógł Mu zdać sprawozdanie z tego o czym napisałem i w góle.

" W O L N O Ś Ć "

J. Kąkolewski

/-/ J.Kąkolewski

50/W/47 131 stycznia 7

Do

Obywatela Premiera R.P.
Edwarda Osóbki-Morawskiego

w Warszawie

Z polecenia Ob. Kazimierza Rusinka, Komendanta Batalionów Czerwonych Kosynierów, przedstawiamy następującą listę osób, z wnioskiem o odznaczenie ich Medalem "Zwycięstwa i Wolności"

1. Wolicki Stanisław, ur. 8.8.1892r
2. Zakrzewski Henryk, ur.22.5.1897r
3. Pułk.Piotrowiak
4. Mjr.Jabłonowski dane poda Warszawa C.K.W.P.P.S.
5. Mjr.Szerwiński Józef mjr.Jabłonowski
6. Mjr.Hochfeld Stanisław, ur.13.9.1893r.
7. Kmdr.Zakucha
8. Michalewski
9. Wojciechowski Aleksander, ur.5.6.1900r.
10. Czupryński Józef, ur.23.12.1903r.
11. Tyburski Jan, ur.6.4.1911r.
12. Gemza Bolesław, ur.3.2.1906r.
13. Sokół Franciszek, ur.25.12.1890r.
14. Stankowski Franciszek, ur.31.10.1899r
15. Szukalska Wanda, ur. 4. 4. 1922r
16. Szukalska Stefania, ur. 15.4.1923r.
17. Albeker Franciszek, ur.20.6. 1908 r.
18. Koss Piotr, ur.20.11.1907r.
19. Groblewski Teodor, ur.16.4.1908r.

W związku z uroczystością dekoracji miasta Gdyni w dniu 17 stycznia 1947r. Krzyżem Grunwaldu, prosimy o przychylne rozpatrzenie i przekazanie odznaczeń upoważnionemu do przejęcia Mjr. JABŁONOWSKIEMU, pracownikowi C.K.W. w Warszawie.

II. Sekretarz Miejski
/-/ Śliwiński Bolesław

Przewodniczący M.Komitetu
/-/ Zakrzewski Henryk

11

PARTIA SOCJALISTYCZNA
KI KOMITET W GDYNI.

593/S-Z/47.

Gdynia, dnia 26. marca 1947. r.

4/4 47
28/IV 47

Do
Dzielnicowego Komitetu P.P.S.
Orłowo
w Orłowie.
=================

Miejski Komitet Polskiej Partii Socjalistycznej w Gdyni, podaje do wiadomości i wykonania, o przeprowadzeniu rejestracji wdów ich dzieci, po Czerwonych Kosynierach i doręczeniu do Miejskiego ekretariatu do dnia 31. III. 47. r.

Sprawę należy traktować jako pilną.

Kierownik Referatu
Społeczno-Zawodowego
/-/ Szlęzak Roman

POLSKA PARTIA SOCJALISTYCZNA Grodzki Komitet Wykonawczy W GDYNI

II. Sekretarz
/-/ Marzec Edward

Odpis

ENNICA PAŃSTWOWA
wa-Praga, ul. Markowska 18

Nr.3065/BZ/47

Warszawa, dn. 2o maja 1947 r.

Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej
w miejscu

W związku z pismem z dnia 13 maja br. Nr. Sm/2249/47 oraz ustną rozmową z ob. Słomczyńskim w sprawie odznaki Czerw. Kosynierów, Mennica Państwowa uprzejmie komunikuje, że może wykonań w.w. w cenie Zł. 121.- /sto dwadzieścia jeden/ za 1 sztukę.

Odznaki będą wykonane z tombaku, srebrzone i oksydowane z gwintem i nakrętką; odznak emaliowanych Mennica wykonać nie może, ponieważ dotychczas nie posiada emalii.

Termin wykonania około 5 tygodni od daty otrzymania zamówienia.

Przy ewentualnym zamówieniu prosimy o wpłacenie do kasy Mennicy 5o% zaliczki.

DYREKTOR MENNICY PAŃSTWOWEJ
/-/ inż. W. Terlecki

1184/W/47.

26 czerwca 7.

Do
Ministerstwa Pracy
i Opieki Społecznej
w Warszawie.
Plac Dąbrowskiego 1.

W związku z otrzymanym pismem Ministra Pracy i Opieki Społecznej Nr. Sm 2486/2249/47., z dnia 24. V. bm., Miejski Komitet Polskiej Partii Socjalistycznej - Gdynia, prosi o spowodowanie zamówienia 100 sztuk (sto) odznak "Czerwonych Kosynierów". Należność za wymienione odznaki w wysokości 50 % wartości, tj. sumę 6.050,- zł. przesyłamy równocześnie przekazem pocztowym.

Ponadto prosimy o zachowanie formy odlewnej wymienionej odznaki, celem wykonania ewentl. następnego zamówienia, które z pewnością nastąpi po zgłoszeniu się następnych reflektantów.

Kierownik Referatu
Wojskowego
w/z.
/-/ Koziatko Daniel

Sekretarz Miejski
/-/ Koss Piotr

Wolność!

Warszawa, dn. 10 września 1947 r.

21

POSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO
I OPIEKI SPOŁECZNEJ

Nr. Sm/4262/47

Ob.Kąkolewski

PPS

Gdynia
---
10 Lutego

W związku z prośbą o pracę ob.Jana Plucińskiego z Częstochowy, skierowaną do Ob.Ministra Rusinka, uprzejmie proszę o informację, czy wyżej wymieniony był istotnie ochotnikiem Batalionów Kosynierskich w Gdyni i jeżeli tak, jaką miał opinię.

Kierownik Sekretariatu Ministra

/A.Nowiński/

M.K.P.P.S. – Gdynia
Wpłynęło dnia 15.IX.47.
L. dz. 1099/4/47.
Załatwiono dnia 15.9.47.
L. dz. 1740/4/47

B. G. Nr 1. — III .46 — 30 000
Państwowa Nr 1 w Warszawie. Zam. nr 1236.

24

23

SŁAW WĘŻYK ppłk.
a Oddziałów Kosynierskich
w G d y n i .

17./IX. 1939 Gdynia,
ul. Focha 29.

Miejski Komitet P.P.S. w Gdyni

proszę o umieszczenie następującego ogłoszenia w "Kurierze rskim": Wzywa się wszystkich Kosynierów biorących czynny udział w mpanji wrześniowej do nadesłania w terminie do 15/X rb. możliwie czegółowych relacji o znanych im działaniach bojowych i pracach bilizacyjno-organizacyjnych poszczególnych oddziałów Kosynierskich, az wyczynach osobistych, a to celem uzupełnienia prac historycznych. zelkie opisy proszę nadsyłać pod adresem: Gdynia, ul. Focha 29 b. D-ca działu Czerwonych Kosynierów w Gdyni - ppłk. Stanisława Wężyk.

Stan. Wężyk ppłk.

33

21/X 1947 r. Gdynia,
ul. Focha 29.

Stanisław Wężyk ppłk.
b. d-ca Czerwonych Kosynierów w Gdyni.

Polska Zjednoczona Partia Robotnicza
Komitet Wojewódzki
HISTORIA PARTII
Gdańsk

Do Miejskiego Komitetu P.P.S. w Gdyni.
(wydział wojskowy)

W ślad za pismem moim z dn. 17/IX b.r. i w odpowiedzi na pismo Komitetu z dn. 7/X rb. za L 2012/W./47., zgodnie z życzeniem Tow. Ministra Rusinka K. w sprawie zbierania materjałów historycznych Czerw. Kosyn., proszę Miejski Komitet P.P.S. w Gdyni o zwołanie komisji celem: 1) ustalenia sposobu zbierania materjałów historycznych o Czerw. Kos., 2) ustalenia zasad postępowania i planu działalności, 3) opracowania dyrektyw dla piszącego historję Czerw. Kos. Gdyni.

Podstawa: Zlecenie tow. Ministra Rusinka K. do mnie z dn. 13/X 47.

Jednocześnie przekładam wniosek na odznaczenia bojowe i awanse dla b. podkomendnych moich Czerw. Kosynierów za zasługi położone w walce z najeźdźcą.

Dołączono - 1 zał.

Stan. Wężyk ppłk.

M.K.P.P.S. – Gdynia
Wpłynęło dnia 21.X.47
L. dz. 1319/W/47
Załatwiono dnia 25.X.47.
L. dz. 2154/W./47.

Wniosek na odznaczenia bojowe i awanse dla Czerwonych Kosynierów Gdyni za zasługi położone w walce z najeźdźcą 1939 roku

przedstawiam do odznaczenia: 1) Tow. Ministra Rusinka K. – a) krzyżem Grunwaldu i krzyżem Niepodległości z Mieczami za zasługi położone na polu działalności ideowej i bojowej P.P.S. w Gdyni na rzecz Czerwonych Kosynierów, i – wywiad na tyłach wojsk nieprzyjacielskich. b) Virtuti Militari – za obronę koszar Oksywskich.

2) tow Prezydenta m. Gdyni – Zakrzewskiego – do odznaczenia Krzyżem Niepodległości z Mieczami za działalność ideową na rzecz Czerwonych Kosynierów w warunkach wojennych.

3) Kpt. Racięckiego Romana do odznaczenia krzyżem Virtuti Militari i awans za obronę koszar Oksywskich.

Polska Zjednoczona Partia Robotnicza Komitet Wojewódzki Gdańsk HISTORIA PARTII

4) tow Wolickiego Stanisława – krzyżem Virtuti Militari – i awans za obronę koszar Oksywskich i – krzyżem Niepodległości z Mieczami – za ogólną działalność na odpowiedzialnym stanowisku szefa żandarmerji polowej przy dowództwie Oddz. Kos. na Oksywiu.

5) Ks. Kapelan Olesińskiego ~~–~~ krzyżem Niepodległości z Mieczami za zasługi ideowo-bojowe w walce z najeźdźcą.

6) sierżanta Maliszewskiego – krzyżem Grunwaldu i awans za walkę z dywersją pod Orłowem i obronę koszar Oksywskich

16) chorążego Chabaja – Krzyżem Virtuti Militari i awans za obronę Nowego Oksywia

17) Kosyniera Bułhaka – Krzyżem Virtuti Militari i awans za obronę Nowego Oksywia

18) Kosyniera Swalkiema – Krzyżem Virtuti Militari i awans za obronę Nowego Oksywia

19) Sanitariuszkę Pratatówną – Krzyżem Niepodległości z Mieczami za pełne poświęcenie służby sanitarnej w warunkach bojowych

Hm. Węgrzykopfk
b. d-ca Czerw. Kos. Gdyni.

Polska Zjednoczona Partia Robotnicza Komitet Wojewódzki Gdańsk ARCHIWUM PARTII

Stanisław Wężyk ppłk.
b.D-ca Oddziałów
Czerwonych Kosynierów
w Gdyni.

20 marca 1948 roku.
Gdynia, ul. Pocha 29
Szgórne Pocha.

Do Zarządu Związku Walki Zbrojnej o Niepodl. i Dem.
w Gdyni, ul. Lipowa 12.

Ł. dz. III/11/W/10/48.

26 stycznia 8

Do
Zarządu Związku Uczestników Walki Zbrojnej
o Niepodległość i Demokrację

w G d y n i

W związku z pismem ob. Wężyka Stanisława z dnia 19 stycznia 1948 r., skierowanym do Zarządu Zw. Uczestników Walki Zbrojnej o Niepodległość i Demokrację w Gdyni, wyjaśniamy:

1. Jak nam wiadomo, organizatorem i Komendantem Batalionów Czerwonych Kosynierów był ob. Rusinek Kazimierz a nie ob. Wężyka Stanisław.
2. W roku 1945 szereg byłych kosynierów zorganizowało zebranie kosynierskie, na którym została powołana Komisja Weryfikacyjna dla byłych kosynierów.
3. Komisja Weryfikacyjna prócz weryfikacji byłych kosynierów, prowadziła również akcję pomocy dla wymienionych, poprzez staranie się o zaopatrzenie ze skarbu Państwa dla wdów po byłych kosynierach, jak i przydzielanie dla byłych kosynierów odzieży i obuwia.
4. Jesteśmy w posiadaniu listu ob. Rusinka Kazimierza, obecnego Ministra Pracy i Opieki Społecznej, w którym ob. Rusinek proponuje wciągnięcie w skład istniejących już Organów Samopomocy dla byłych kosynierów, ob. Wężyka Stanisława, o ile oczywiście ob. Wężyk zechce lojalnie współpracować z istniejącymi organami.
5. Grupa byłych kosynierów brała udział w krajowym Zjeździe Uczestników Walki Zbrojnej o Niepodległość i Demokrację, zorganizowanym przez Centralne Władze P.P.S., dla członków Partii walczących w Organizacjach partyzanckich i t.p., na którym to Zjeździe szereg byłych kosynierów zostało odznaczonych krzyżami zasługi, medalami Zwycięstwa i Wolności i innymi odznaczeniami.-

Jak wynika z powyższego, pretensje ob. Wężyka Stanisława są nieuzasadnione i najbardziej rażącym w tej całej sprawie jest fakt podszywania się pod miano dowódcy byłych kosynierów gdyńskich podczas gdy powszechnie wiadomym jest, że dowódcą był ob. Rusinek Kazimierz.-

Wobec powyższego prosimy Zarząd Związku Walki Zbrojnej w wyciągnięcie konsekwencji w stosunku do ob. Wężyka Stanisława, gdyż według nas, naraża on na szwank dobre imię byłych kosynierów, jako jednej z pierwszych organizacji bojowych o charakterze partyzanckim.-

Kierownik Referatu Wojskowego
/-/ Tyburski Jan

III Sekretarz
/-/ Koziatko Daniel

odpis 54

Stanisław Wężyk ppłk.
b.D-ca Oddziałów
Czerwonych Kosynierów
w Gdyni.

20 marca 1948 roku.
Gdynia, ul.Focha 29
Wzgórze Focha.

Do Zarządu Związku Walki Zbrojnej o Niep.i Dem.
w Gdyni, ul.Lipowa 12.

W związku z pismem Komitetu Miejskiego P.P.S. w Gdyni w sprawie kwestjonowania mojej osoby, jako b. D-cy Oddziałów Czerwonych Kosynierów w Gdyni, czuję się w obowiązku podać do wiadomości Zarządu co następuje:

1. W dniu 4 września 1939 roku rozkazem Komendy P.W.i W.F. w Gdyni zostałem powołany na stanowisko D-cy Oddziałów Kosynierskich w Gdyni, jako oddziałów ochotniczych , bez podania mi jakichkolwiek bądź szematów organizacyjnych czy też jakichkolwiek bądź instrukcji pracy. Utworzyłem więc ~~xxxx~~ w tym że dniu pierwszy swój prowizoryczny sztab D-twa przy ul. Focha 31, na odcinku wówczas najwięcej zagrożonym, w składzie: 1. ppłk.Wężyk Stanisławe D-ca, 2. sierż. Maliszewski- p.o. adjutanta, 3. plut.Łopiński Władysław -do zleceń (obecny adres-Szczekanowo 54, poczta Sprewowo, powiat Gdański)
2. 5 września 39 r. zorganizowałem własne biuro werbunkowe na Wzgórzu Focha i wbrew rozkazom miejscowych władz rozpocząłem na własną rękę uporczywą walkę z szalejącą na tym odcinku dywersją niemiecką, wydając kategoryczny rozkaz strzelania do dywersantów uprawiających sygnalizację świetlną. (artykuł mój ~~xxxxxxx~~ pod nagłówkiem: "Z dziennika bojowego dowódcy gdyńskich oddziałów kosynierskich", drukowany w "Dzienniku Bałtyckim" w dzień zaduszny 1947 roku.) Tegoż dnia mianuję por. Kąkolewskiego Józefa- D-cą I Kompanji Kosynierskiej.(obecny adres- Gdynia, ul.Sw.Jańska 57 m.1.)
3. 6 września 39 r.Kontaktuję się na Grabówku z tow. Rusinkiem Kazimierzem w sprawie dopomożenia mi w pracach mobilizacyjno-organizacyjnych na rzecz tworzących się oddziałów kosynierskich.
4. 9 września 39 r. Tow.Rusinek Kazimierz- Komendant Drużyn Roboczych P.P.S. wydaje gorącą odezwę do robotników gdyńskich i wzywa do wstępowania do tworzącego się batalionu Czerwonych Kosynierów .(patrz odezwa tow Rusinka K.z dn. 9 września 1939, drukowana w pismach i rozplakatowana a swoim czasie na ulicach Gdyni). Ideję tworzenia"Oddziałów Czerwonych Kosynierów" ~~przyjąłem do wiadomości~~ jako D-ca Oddziałów Kosynierskich przyjąłem do wiadomości z całym uznaniem i poświęceniem się osobistym, co znalazło swój wyraz w nawskroś partyzanckim , zupełnie niezależnym ~~działaniu~~ i charakterystycznym działaniu D-twa i wszystkich oddziałów kosynierskich, przepojonych ideą walki o Socjalizm, Niepodległość i Demokrację Polski. Oficjalnie wówczas nazwy "Czerwonych Kosynierów" nie zasosowałem, gdyż było to niemożliwe ze względu na ówczesny regim legionowy. ~~Jako~~ Na illustrację takiego stanu rzeczy , przytaczam artykuł b.D-cy I Kompanji Kosynierów-por. Kąkolewskiego Józefa, drukowany w "Kurjerze Morskim " w 1946 roku pod nagłówkiem: "Raport I Kompanji Czerwonych Kosynierów", oraz fotografję pstu kos II komp. Czerw. Kos., zabranych przez Niemców z koszar Oksywskich.
5. 13 września 39 r. formuję pełny skład Sztabu D-twa Oddziałów Kosyn. w składzie: 1. ppłk.Wężyk Stan. -D-ca, 2. Kpt. Racięcki Roman-adjutant (obecny adres- Gdynia, Skwer Kościuszki 14.)3. tow. Rusinek Kazimierz- oficer do zleceń,4. tow. Zakrzewski Henryk-oficer administracyjny (obecny Prezydent Miasta Gdyni)5. Ks. Kapelan Olesiński, 6.tow. Wolicki Stanisław- szef ~~plutonu niezależnego plutonu żandarmerji polowej~~ niezależnego plutonu milicji polowej, 7. sierżant Maliszewski- szef plutonu sztabowego, 8. plut. Łopiński- zast. szefa plut. sztab. W tymże dniu mianuję por. Raucha D-cą II Kompanji Kosynierskiej. (obecny adres- Bytom, ul.Wolności 29 m.4.)
6. 14 września 39, na rozkaz płk. Dąbka , w okresie kiedy to D-two Obrony Wybrzeża zaczyna interesować się bojową wartością Oddziałów Kosynierskich, wyprowadzam na front do Suchego Dworu II Kompanję Kosynierską, straty której w zabitych i rannych sięgają 50%.
7. 17 września 39 r. przystępuję do zupełnie samodzielnej akcji bojowej na ~~xxxxxxxxxxxxx~~ przerwanym odcinku frontu pod "Pagedem"i wyprowadzam osobiście na front dwa plutony III Kompanji Kosynierskiej pod dow. por Burakiewicza, który przerwany front łata przez ~~odebranie z powrotem~~ zdo-

cycie "Pagedu" w brawurowym ataku na białą broń.

8. 18 września 39 r. z własnej inicjatywy wyprowadzam na rwący się front na Obłużu dalsze dwa plutony III Kompanji Kosynierskiej pod dow. por Bildziukiewicza Michała (obecny adres -Bydgoszcz, ul.Sienkiewicza 24 m.4), który dwukrotnie odrzuca zaciekłe ataki wroga i utrzymuje zagrożone pozycje w naszych rękach o dalszą ~~[illegible]~~ dobę.

9. 19 września 39. wspieram zagrożony odcinek od północnej strony Obłuża, prowadzając na front dwa plutony IV Kompanji Kosynierskiej pod dow. por. inż Lisowskiego(Obecny adres Spoty, Biuro Planowania)
Tegoż dnia, na skutek niespodziewanego werwania się wroga pod bramy Kos. Oksywskich Mar. Wojennej, gdzie mieścił się Sztab D-twa Od.Kosynierski ~~[illegible]~~ wziąłem na siebie obronę tych ostatnich stanowisk bojowych dowodząc osobiście trzecim i czwartym plutonem IV Kompanji Kosynierskiej. Walka trwała do samych granic celowości działania. Kosynierzy zeszli z pola walki ostatni. (Szczegóły w artykule pod nagł: "Z dziennika bojowego dowódcy Gdyńskich oddziałów kosynierskich).

Historja Oddziałów Czerwonych Kosynierów jest to dziesięć stoczonych uporczywych bojów w okresie od 4 do 19 września 1939 roku i 150 poległych na ogólny stan liczebny w oddziałach- 800 kosynierów.

b.D-ca Oddziałów Czerwonych Kosynierów

Stan Wężyk

(-) Stanisław Wężyk ppłk.

P.S. Za samowolne utworzenie plutonu milicji polowej przy D-twie Odds. Kosynierskich na Oksywiu, groziła mi ciężka kara. ~~[illegible]~~ przy regimie legionowym.

Do Komitetu Miejskiego P.P.R w Gdyni

Przedkładam kopję pisma ~~[illegible]~~ niniejszego do rozpatrzenia i powzięcia decyzji w sprawie uregulowania zaistniałej sytuacji braci Kosynierskiej w Gdyni.

Stan Wężyk

Gdynia 22 marca 1948
ul. ~~[illegible]~~ Focha 29

LISTA "CZERWONYCH KOSYNIEROW" SPORZADZONA NA PODSTAWIE

a/ protokółu komisji weryfikacyjnej Czerwonych Kosynierów z dnia 25.9. - 28.10.1946 r. Arch.KWPZPR,sygn. 18/VI/4

b/ protokołu komisji weryfikacyjnej Czerwonych Kosynierów z dnia 22-26.02.1947 r.Arch. KW PZPR sygn. 18/VI/4

c/ Wniosku płk. Wężyka na odznaczenia bojowe i awanse dla Czerw.Kos. Arch. KWPZPR sygn.18/VI/4

d/ Weryfikacji ppor. Józefa Kąkolewskiego dcy I komp. Kosynierów

Spis "Czerwonych Kosynierów"

1. Andrzejewski Zdzisław - weryfikowany przez komisję 28.10.1946 r.
2. Bartosiak Stanisław - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r. /brał udział w pracach sztabu kosynierów/
3. Bednarek Adam Tomasz - weryfikowany przez komisję 28.10.1946 r.
4. Bedus Wojciech - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r. /brał udział w pracach sztabu kosynierów/
5. Wolski por. weryfikowany przez płk. Wężyka /obrona koszar oksywskich/
6. Brygier Władysław - weryfikowany przez komisję 28.10.1946r.
7. Buhak - weryfikowany przez płk Wężyka /obrona Nowego Oksywia/
8. Burakiewicz por. - weryfikowany przez płk Wężyka /zdobycie Pagedu/
9. Bystry Stanisław - weryfikowany przez komisję 28.10. 1946 r.
10. Cuprych Stanisław - weryfikowany przez komisję 28.10.46 r.
11. Danielewicz Edward - weryfikowany przez komisję 26.02. 1947 r.
12. Dybecki Marian /wzgl.Dapecki/ - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r.

13. Dypp Władysław chor. - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r. /brał udział w pracach sztabu kosynierów, służył w 6 komp.brał udział w obronie Koszar na Oksywiu/
14. Dzeraj Stanisław - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r.
15. Figurski Stanisław - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r.
16. Gemza Bolesław - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r.
17. Gieranim Piotr - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r.
18. Gleszczyński Kazimierz - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r.
19. Gonera Walenty - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r.
20. Gościniak Józef - weryfikowany przez komisję 28.10.1946 r.
21. Grzona Ignacy - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r.
22. Gwiazdowski Aleksander - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r.
23. Gwiazdowski Edward - weryfikowany przez komisję 28.10.1946 r.
24. Iwankiewicz - weryfikowany przez płk Wężyka /obrona nowego Oksywia/
25. Jarecki Alfred - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r.
26. Jasiewicz Michał - weryfikowany przez komisję 28.10.1946 r.
27. Kabaczyński Jan - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r.
28. Kawecka Kazimiera - weryfikowana przez komisję 26.02.47 r.
29. Kąkolewski Józef ppor. - weryfikowany przez płk Wężyka
30. Kinowski Wł. - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r.
31. Kowniak St. - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r.
32. Konieczny Andrzej - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r.
33. Kopeć Antoni - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r.
34. Kozłowski Józef - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r.

35. Królik Leonard - weryfikowany przez komisję 28.10.1946 r.
36. Linda Józef - weryfikowany przez komisję - 28.10.1946 r.
37. Lira Władysław - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r.
38. Lisowski inż. - weryfikowany przez płk Wężyka
39. Łopiński Władysław - " -
40. Maliszewski - " -
41. Mazelewska Mieczysława - weryfikowana przez komisję 26.02.1947 r.
42. Norzejewski Kazimierz - weryfikowany przez komisję 28.10.1946 r.
43. Nycz Paweł - weryfikowany przez komisję 28.10.1946 r.
44. Olbrych Zenon - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r.
45. Olszewski kpr - weryfikowany przez płk Wężyka
46. Orzechowski Czesław - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r.
47. Orzechowski Kazimierz - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r.
48. Pierzyński Stefan - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r.
49. Pietroń Stefan - weryfikowany przez płk Wężyka
50. Polny Jan - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r.
51. Prałatówna Aniela - weryfikowana przez komisję 26.02.1947 r.
52. Racięcki Roman - weryfikowany przez płk Wężyka
53. ~~Racięcki Roman - weryfikowany przez płk Wężyka~~
53. 54. Rauch por. - " -
55. Rietz Lucyna - weryfikowana przez komisję 26.02.1947 r.
56. Rożkowski Stanisław - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r.
57. Rudziecki Zenon - weryfikowany przez komisję 26.02. 1947 r.

58. Rusinek Kazimierz - weryfikowany przez płk Wężyka
59. Socha Stefan - weryfikowany przez komisję 28.10.1946 r.
60. Sudoł Marcin - weryfikowany przez komisję 28.10.1946 r.
61. Szachta Franciszek - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r.
62. Szpilczyński Zbigniew - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r.
63. Sztukiert Jan - weryfikowany przez komisję 28.10.1946 r.
64. Szwarc Antoni - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r.
65. Szymczyk Henryk - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r,
66. Tomacha Jan - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r.
67. Walczak Ignacy - weryfikowany przez komisję 28.10.1946 r.
68. Walicki Stanisław - weryfikowany przez płk Wężyka
69. Weideman Feliks - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r.
70. Wężyk Stanisław - płk
71. Więcki Feliks - weryfikowany przez komisję 23.10.1946 r.
72. Bazdgen Zenon - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r.
73. Werner Stefan - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r.
74. Albekier Franciszek - weryfikowany przez komisję 26.02.1947 r.
75. Zieliński Ksawery - weryfikowany przez komisję 26.02.1947r.
76. Tomka Jan - weryfikowany przez ppor. Kąkolewskiego 1967 r.
77. Skibiński Andrzej -"- -"-
78. Rybkowski Stefan -"- -"-
79. Matuszak Mieczysław -"- -"-
80. Mańkowski Leon -"- -"-
81. Sprqda Antoni -"- -"-
82. Sławiński Michał -"- -"-
83. Kubacki Franciszek -"- -"-
84. Czarnecki Antoni -"- -"-
85. Grzonkowski Franciszek -"- -"-

69

Polska Zjednoczona Partia Robotnicza
Komitet Wojewódzki
HISTORIA PARTII
Gdańsk

Lista Czerwonych Kosynierów

L.p.	Imię i Nazwisko	Adres	Uwagi
1.	Mankowski Leon	Gdynia, Olsztyńska 23	
2.	Baranowski Mieczysław	Cisowa Wybuda.	zaginął
3.	Lezen Kazimierz	Chylonia, Jalonzowa 19	
4.	Irzykowski Józef	Chylonia Nowa,	
5.	~~Bastgen Leon~~	Gdynia, Świętojańska	
6.	Dajdzman Feliks	Sopot Abrahama 1	
7.	Wiecki Feliks	Chylonia, Wejherowska 48	zmarł
8.	Jodamski Władysław	Chylonia, Wiejska 85	nie ma [illegible]
9.	Królik Leonard	Demptowo, Rybickiego	
10.	Sudał Marcin	Gdynia, Generała Dreszera 33 b.	
11.	Majusiak Franciszek,	Gdynia, Grudziądzka 2	zmarł
12.	Grzona Ignacy	Chylonia, Chylońska 98	
13.	Jasiewicz Michał	Gdynia Serpentyna 5	
14.	Szeligowski Stanisław	Gdynia, Świętojańska 127	
15.	Sztukiert Jan	Gdynia. Szkolna 10	
16.	Bystry Stanisław	Gdynia, Tczewska 16	
17.	Zaradny Antoni	" Tczewska 10	
18.	[illegible] Władysław	Gdynia, [illegible] 266	[illegible]
19.	Deja Leon ,	Nowy Targ	
20.	Gruszczyński Antoni	Wrzeszcz ul. Rokossowskiego 48	
21.	Gemza Bolesław,	Kack Wielki, Kaszubska 7	
22.	Baszanowski Leon	Czersk, pow. Chojnicki	
23.	Kuc Tadeusz	Wielki Kack, Staro Dworcowa	
24.	Kopeć Antoni	Gdynia, Czerw. Kosynierów 98/66	
25.	Kinowski Władysław	" " " 98/64	
26.	Duraj Stanisław,	Orłowo Łowników 102	
27.	Bedus Wojciech	Gdynia, Peowiaków 61	
28.	Glasik Antoni	" Czerw. Kosyn. 98/55	
29.	Kawecka Kazimiera	" " " 96/	
30.	Bartosik Stanisław	Gdynia Świętojańska 61	
31.	Mazelewska Mieczysława	" Czerw. Kosynierów 98/91	
32.	Liro Władysław	" Peowiaków 4	
33.	Kosłowski Józef	" Młodzianowskiego 9	
34.	Szukalski Franciszek	Połczyn Zdrój.	
35.	Kabaczyński Jan	Gdynia, Leśna 9	
36.	Pierzyński Stefan	Elbląg Zimierskiego 6	
37.	Frytz Mieczysław	Gdynia Czerw. Kosynier. 99	
38.	Cudnyk Leon	" 10 Lutego 5	
39.	Tomaka Jan,	" Dreszera 15 f.	
40.	Rogowski Leon,	" Dembińskiego 2	
41.	Królik Leonard	Deptowo, Rybińskiego	[illegible] 9
42.	Gościniak Józef	Chylonia, Wiejska 4 p.	
43.	Szachta Franciszek	Orłowo, Płocka 12	
44.	Pietrasik Michał	Witomino	
45.	Polny Jan	Wrzeszcz, Twarda 4 a	?
46.	Kuc Zofia	Wielki Kack Staro Dworcowa	
47.	Kocuniak Stanisław	Gdynia, Peowiaków 57	
48.	Konieczny Andrzej	~~Gąski pow. Inowrocław~~	[illegible] 9
49.	Gieranin Piotr	Gdańsk, Malczewskiego 84	
50.	Rietz Lucyna	Wielki Kack, Staro Dworcowa	
51.	Flonc Leon	Chylonia, Owsiana 10	
52.	Spilczyński Zbigniew	Oliwa Mściwoja 3 a.	
53.			

G: K. R. P. P. S. - Gdynia
Wpłynęło ....
L. dz. ....

G. K. R. P. P. S. - Gdynia
Wpłynęło ....
L. dz. ....

[illegible]

Polska Zjednoczona Partia Robotnicza Komitet Wojewódzki HISTORIA PARTII Gdańsk

Lista Czerwonych Kosynierów

L.p.	Nazwisko i Imię	Adres	Uwagi
53.	Wszyk ppołk.	Gdynia, ~~Swietojanska 57 m.1~~	
54.	Kakolewski Jozef	" Swietojanska 57 m.1	
55.	Basdger	" Swietojanska 98	
56.	Dabecki Marian	" Slaska 33 m.59 ✓	
57.	Gwiazdowski Aleksander	" Chylonska 64 —	
58.	Gwiazdowski Edward	" " 64 —	
59.	Linda Jozef	Chylonia Wiejska 35 —	
60.	Cuprych Stanislaw	Wrzeszcz Parkweg 3 ✓	
61.	Socha Stefan	Cisowa, Chylonska 237 ✓	
62.	Brygier Wladyslaw	Witomino, Sadowa 6 ✓	
63.	Kasprowicz Tadeusz	" Kwiatowa 32 ✓	
64.	Tomaszewski Jan	Gdynia Wojewodzka 1o ✓	
65.	Jaworski Boleslaw	" Slaska 33 m.4o	
66.	Andrzejewski Zdzislaw	" Lipowa 2o	
67.	Sławasz Edward	Reda, Zawiad. Stacji	z Pom. pod Kolcem [illegible]
68.	Bednarek Adam-Tomasz	Mirkowo pow. Kepno, Zakopianska 19 ✓	
69.	Matuszak Franciszek	Chylonia, Brodnicka 13	
70.	Walczak Ignacy	Cisowa-Zytna 16 ✓	
71.	Nicz Paweł	Chylonia, Grudziadzka 5	
72.	Cuprych Tomasz	" Starogardzka 4	
73.	Andrzejewski Kazimierz	Gdynia, Lipowa 26	nie żyje
74.	Zakrzewski Henryk	" Msciwoja 9 m.2	[illegible]
75.	Jarecki Alfred	" " 9/m 7	
76.	Augoff Mieczyslaw	Gdansk, Gdynskich Kosyn. 19	
77.	Olbrych Zenon	Gdynia Cwolgistow 5 m.	
78.	~~[illegible] Leon,~~	~~Gdynia Msciwoja 9.~~	nie jest Kosynierem
79.	Werner Stefan	Gdynia, Abrahama "Spolem"	
80.	Dypp Wladyslaw	" Swietojanska 77/6	
81.	Albeker Franciszek	" Morska 96	
82.	Kopacz Wieslaw	" Czerw. Kosynierow 99/33	
83.	Kalesza Leon,	Tuchola P.P.S.	
84.	Detyna Franciszek	Gdynia, Migaly 14	
85.	Mlynski Boleslaw	Chylonia, Wiejska 85	
86.	Orzechowski Czeslaw	Gdynia, Ks. Skorupki 13	
87.	Wojciechowski Aleksander	Gdynia, ul. Dreszera 11 h.	
88.	Wojciechowski Stanislaw	Gdynia Dreszera 11 h.	nie zyje
99	Gapinski Alfons	Abrahama 77.	

71

P R O T O K O Ł

Komisji Weryfikacyjnej b. Gdyńskich Czerwonych Kosynierów

Polska Zjednoczona Partia Robotnicza Komitet Wojewódzki Gdańsk

Komisja urzędowała w dniach 25/9 i 28/10 1946r.

Skład Komisji :

1/ Ob. Teeder G r e b l e w s k i
Kierownik Działu Wojskowe P.P.S.

2/ Ob. Józef K ą k e l e w s k i
b.D-ca I-szej Kompanii Kosynierów.

3/ Ob. Władysław D y p p
ze Sztabu D-ctwa Kosynierów.

Po zapoznaniu się z materiałem t.j. z zeznaniami stron Komisja orzekła jak następuje:

Następujących obywateli w liczbie 27, uznać za biorących czynny udział w akcjach bojowych b. Oddziałów Gdyńskich Czerwonych Kosynierów:

1/ B r y g i e r Władysław
2/ C u p r y c h Stanisław
3/ S z t u k i e r t Jan
4/ A n d r z e j e w s k i Zdzisław
5/ B e d n a r e k Adam-Tomasz
6/ G e ś c i n i a k Józef
7/ G w i a z d e w s k i Edward
8/ N d r z e j e w s k i Kazimierz /ś.p./
9/ S u d e ł Marcin
10/ K r ó l i k Leonard
11/ B y s t r y Stanisław
12/ W i e c k i Feliks /ś.p./
13/ J a s i e w i c z Michał
14/ W a l c z a k Ignacy
15/ L i n d a Józef
16/ S e c h a Stefan
17/ N y c z Paweł

18/ G r z e n a Ignacy

19/ G w i a z d e w s k i Aleksander

20/ G l e s z c z y ń s k i Kazimierz

21/ W o j c i e c h o w s k i Aleksander

22/ W e r n e r Stefan

23/ P o l n y Jan

24/ A l b e k i e r Frańciszek

25/ S z p i l c z y ń s k i Zbigniew

26/ G e m z a Bolesław

27/ L i r o Władysław

Następujących obywateli w liczbie 17 uznać za biorących udział w pracach Sztarbu Gdyńskich Czerwonych Kosynierów, bądź w Oddziałach Służb Specjalnych wchodzących w skład Gdyńskich Czerwonych Kosynierów :

1/ J a r e c k i Alfred

2/ D y p p Władysław

3/ S z w a r c Antoni

4/ K i n e w s k i Władysław

5/ K o p e ć Antoni

6/ R i e t z Lucyna / Kuc /

7/ O l b r y c h Zenon

8/ G ł a z i k Antoni

9/ M a z e l e w s k a Mieczysława / Matuszak /

10/ K o c u n i a k Stanisław

11/ B e d u s Wojciech

12/ K a w e c k a Kazimiera

13/ P i e r z y ń s k i Stefan

14/ G i e r a n i m Piotr

15/ R a c i ę c k i Roman

16/ R o ż k o w s k i Stanisław

17/ W e i d e m a n Feliks

Następujących obywateli w liczbie 12 uznać za biorących udział w Obronie Wybrzeża, jednak w Oddziałach nie mających wspólnego z Akcjami Gdyńskich Czerwonych Kosynierów :

1/ C u d n i k Leon
2/ J a w o r s k i Bolesław
3/ T o m a k a Jan
4/ B a r t o s i a k Stanisław
5/ K o z ł o w s k i Józef
6/ D a b e c k i Marian
7/ S z a c h t a Franciszek
8/ R o g o w s k i Leon
9/ D u r a j Stanisław
10/ K o n i e c z n y Andrzej
11/ B a s z a n o w s k i Leon
12/ K a b a c z y ń s k i Jan

Polska Zjednoczona Partia Robotnicza Komitet Wojewódzki Gdańsk

Komisja zastrzega sobie dalszą Weryfikację Gdyńskich Czerwonych Kosynierów, co jednak winno nastąpić nie poźniej jak do dnia 30/grudnia 1946r.

Członkowie Komisji Weryfikacyjnej

/-/ T. Groblewski

/-/ J. Kąkolewski

/-/ W. D y p e

Protokuł

Komisji Weryfikacyjnej b. Gdyńskich Czerwonych Kosynierów. –

Komisja urzędowała w dniach 22.II i 26.II 1947 r. –

Skład Komisji:

1) Ob. Teodor Groblewski
kierownik Wydziału Wojskowego P.P.S.
2) Ob. Józef Kołakowski
b. D-ca 1-szej komp. Kosynierów
3) Ob. Władysław Dypp
z Sztabu D-twa Kosynierów

Po rozpatrzeniu dodatkowego materjału i przesłuchania stron Komisja orzekła jak następuje:

Następujących obywateli w liczbie 13 uznać za wyższych uczestników w akcjach bojowych b. Oddziałów Gdyńskich Czerwonych Kosynierów, lub w oddziałach pomocniczych:

1) Orzechowski Czesław
2) Dzieraj Stanisław
3) Bartoszak Stanisław
4) Kozłowski Józef

75

5) Danielewicz Edward

6) Orzechowski Kazimierz

7) Tomaka Jan

8) Dybecki Marian

9) Szachta Franciszek

10) Kobaczyński Jan

11) Konieczny Andrzej

12) Łopiński Władysław

13) Szymczyk Henryk

14) Figurski Stanisław

15) Bardzeń Zenon

16) Żółtowski Ksa~~wery~~ ~~Krzysztof~~

17) Pardzięcki Zenon (ul. Grawa Reja 3/5 pokój 14)

1) (-) T. Grabkowski

2) (-) J. Kołodziejski

3) (-) Fr. Duppa

Zawadzki Marian Bogdan (Józefa Matki) ul. Żwirki 9

Figurski Stanisław Środnicka 13.

13

KOŁO 4 PUŁKU PIECHOTY LEGIONÓW POLSKICH
„CZWARTAKÓW"
KOMENDA ODDZIAŁU MORSKIEGO W GDYNI

Nr. spr. L. dz. ....

Gdynia, dnia .... 19... r.

Protokół

uzupełniający Komisji Weryfikacyjnej b.Gdyńskich Czerwonych Kosynierów z zebrań odbytych w dniu 22.II.1947 i 11.IX.1947 r.

Komisja po zbadaniu nadesłanych materjałów i przesłuchaniu stron orzekła co następuje:

Z pośród niezweryfikowanych na posiedzeniach w dn.25.IX i 28.X.1946 r. uznać i zatwierdzić jako byłych Czerwonych Kosynierów następujących Ob.Ob.:

Jaworski Bolesław
Tomaka Jan
Bartosiak Stanisław
Kozłowski Józef
Duraj Stanisław
Kabaczyński Jan

Skreślić z listy zweryfikowanych Ob.Rożkowskiego,który jak stwierdzono służył w Obronie Narodowej,a nie w Gd.Czerw.Kosynierach.

Następnych O.Ob. uznać i zatwierdzić jako b.Czerwonych Kosynierów:

Wężyk Stanisław
Wiśniewski Edmund
Orzechowski Czesław
Orzechowski Kazimierz
Danielewicz Edward
Łopiński Władysław
Mężykowski Zygmunt
Rudziecki Zenon
Zawadzki Marian pośm.
Majusiak Franciszek
Kilarowski Piotr
Marciniak Andrzej
Czemplik Bronisław
Figurski Stanisław
Mańkowski Leon.

Na tym protokuł zakończono zamykając liczbą 64 zweryfikowanych dotychczas Kosynierów.

Członkowie Komisji Weryfikacyjnej
/-/ T. Groblewski
/-/ J. Kąkolewski
/-/ W. Dypp

1

Polska Zjednoczona Partia Robotnicza Komitet Wojewódzki Gdańsk HISTORIA PARTII

Zeznania stron na komisji Weryfikacyjnej

Głazik Antoni — Wyjechałem w pierwszych dniach września 1939 r. pod Reszki tam dowódcą był kapitan, a jego zastępcą ppor. nazwiska nie pamiętam. Z Reszek poszedłem pod Rumię Zagórze następnie pod Dęptowo, a stąd do Gdyni i na Oksywie już nie poszedłem. Jak Niemcy wkroczyli do Gdyni zabrali mię do Domu Emigracyjnego, a stamtąd do niewoli do Stargardu. 25.IX.1946 r. Dodaję, że z kosą w akcji udziału nie brałem, natomiast przygatawialiśmy umocnienia.

Cudnik Leon — Brałem udział przy kopaniu okopów pod Reszkami, a następnie przydzielony byłem do Baonu Morskiego. Nigdzie na pozycji nie byłem i kto był moim dowódcą nie wiem. 25.IX.1946 r.

Jaworski Bolesław — Organizował kolejarzy do kopania okopów pod Orłowem - Rumią i Babim Dołem. Był w Komp. Kol. Przysp. Wojskowego pod Orłowem, Rumią i Babim Dołem, gdzie był ranny dn. 12.IX.1939 r. Nic więcej do dodania o swej akcji nie ma. 24.IX.1946.

Tomaka Jan — Od 22 sierpnia będąc przydzielony do baonu Morskiego kopałem rowy pod Rumią i Kosakowem, a następnie przydzielono mię do kopania rowów w Orłowie. Od 7 IX.1939 r. kopałem rowy pod Chwaszczynem. W walkach z Komp. Kosynierów spotkałem się pod Rumią-Zagórze ale ja w Komp. Kosynierów w akcji udziału nie brałem. 25 IX.1946 r.

Bartosiak Stanisław — Od dn. 1.IX.1939 r. do 6.IX.1939 r. byłem przy rozdawaniu żywności, a od 6.IX.1939 r. do 9.IX 1939 r. byłem przy kopaniu okopów pod Nowym Dworem, zaś od 9.IX.1939 r. do 13.IX 1939 r. byłem w Krakusach i w tym dniu ranny i odstawiony do szpitala na Oksywiu do Marynarki Wojennej. Po wyjściu ze szpitala byłem pod Kosakowem odesłano mię tam do grupy Kosynierów. kto był dowódcą nie pamiętam, wiem, że był to kapral.

Mazelewska Mieczysława Matuszak — Od dn. 3 do 13.IX.1939 r. pracowałam w Blokach Spółdz. Mieszkaniowej na Grabówku gdzie mieściło się biuro Ewidencji Kosynierów i tam znajdował się Sztab Dowództwa Kosynierów. Byłam tam jako telefonistka i urzędniczka. 25.IX.1946 r.

Kozłowski Józef — Od dn. 2.IX.1939 r. pracowałem z grupą moich 60 ludzi przy kopaniu okopów w m. Koleczkowo i Kosakowo. Byliśmy tam do ostatniej chwili t.j. do dn. 13.IX.1939 r. Następnie ja udałem się do domu, a Tow. Rusinek w tym czasie zdjął z siebie mundur oficerski ubrał cywilne ubranie i też gdzieś poszedł. 25.IX.46

Dębecki Marian — Na froncie z Komp. Kosynierów nie byłem t.j. nie brałem udziału, byłem natomiast pod Cisową z kapralem, który nas przy prowadził tutaj /nazwiska kaprala nie pamiętam/ po 2 godzinach w-czekiwania nas wycofali, a następnie przesłano nas na Oksywie. Na Oksywiu nas rozpuszczono. 25.IX.1946 r.

Szachta Franciszek — Byłem w grupie ochotników, która miała iść do akcji z Kosynierami, lecz było już zapóźno, więc udziału w akcji nie brałem. 25.IX.1946 r.

Kocuniak Stanisław — Byłem w prowianturze i rozdawałem prowiant oddziałpm, które kopały okopy. 25.IX.1946 r.

Bedus Wojciech — Brałem udział w obserwacji O.P.L. na ul. Gdańskiej 11a. z polecenia Ob. Rusinka. Później jak Niemcy wkroczyli do Gdyni byłem aresztowany i wywieziony na roboty. 25.IX.1946 r.

Gemza Bolesław — Po wybuchu Wojny wstąpiłem do Kosynierów i odszedłem wprost na Oksywie,a dowódcą moim był por.Rausz.W dniu 13.1X.1939 r będąc z kosami poszliśmy pod Suchy Dwór.W dniu 17.1X.1939 r byłem ranny pod Suchym Dworem. 25.1X.1946 r.

Duraj Stanisław — Oficjalnie w Kompanii Kosynierów czynnego udziału w akcji nie brałem. 25.1X.1946 r.

Włogowski Leon — Zapisałem się do Kosynierów na Grabówku i ztamtąd pomaszerowałem na Oksywie 13.1X.1939 r.,zaś14.1X.1939 r. podzielono nas na plutony,otrzymaliśmy kosy i pomaszerowaliśmy do lasu pod Rumię.Nasz dowódca pomaszerował następnego dnia z nami pod Suchy Dwór.Cały czas do końca byłem jak i mój oddział z kosami,a w dniu 17.1X.1939 r. przedostałem się na Grabówek do domu i już do akcji nie poszedłem i do niewoli nie dostałem się. 25.1X.1946 r.

Kawecka Kazimiera — Jak organizowali się Kosynierzy na Grabówku ja byłam pielęgniarką ludzi chorych i wydawałam jedzenie i żywność,oraz kopałam stanowiska dla karabinów maszynowych na Grabówku. Do dnia 13.1X.1939 r.ten udział swój określam,bo gdy akcja przeniosła się na Oksywie tam już nie byłam. 25.1X.1946 r.

Konieczny Andrzej — Czynnego udziału w Komp.Kosynierów nie brałem.Byłem przewożony z Gdyni na Oksywie,z Oksywia na Grabówek,z Grabówka na Pogórze i Suchy Dwór,z Suchego Dworu na ul.Śląską,lecz przedtem wstępowałem do Chylonii.I na tym moja akcja była ukończona. 25.1X.1946 r.

Liro Władysław — Od wybuchu wojny w 1939 r.kopałem okopy pod Dębtowem,a po powrocie na Grabówek ztąd odszedłem na ul.Śląską gdzie organizowane były oddziały Kosynierów.Z ul.Śląskiej wyruszyliśmy na Oksywie.Dowódcą moim był por.Dobrzański.Ze szkoły wyruszyliśmy pod Dębtowo autobusami.Przez cały czas posiadaliśmy kosy,lecz ja zdobyłem sobie karabin.Z Dębtowa przesunięto moją Komp. do Suchego Dworu,a ztamtąd na Pogórze i dn.19.1X.1939 r.o godz.11 dostałem się do niewoli. 25.1X.46

Pierzyński Stefan — Miałem być przydzielony do Kosynierów lecz byłem przydzielony do Milicji Partyjnej i angażowaliśmy ludzi do robót. Z grupą ludzi 50 wyjechałem w okolice Piekiełka-Reszek,a w Suchym Dworze oraz pod Koleczkowem kopaliśmy umocnienia. Odprowadziłem ludzi około 300 na Oburze i na tym moja rola była skończona.Ludzi przyprowadziłem i utrzymywałem na własny koszt.Wrócili w całości. 26.1X.1946 r.

Waszanowski Leon — Wstąpiłem 7 września 1939 r. do Kosynierów na Grabówku i ztamtąd poszliśmy piechotą na ul.Morską,a ztamtąd znów poszliśmy piechotą w lasy w okolice Rumii Zagórze i tu pomieszano nas z regularnym wojskiem.Dowódcą Komp.miał być ppor. Kąkolewski i Komp.była 1. Ztamtąd wycofaliśmy się do Gdyni. Ja już na Oksywie nie pojechałem zostałem w Gdyni.26,1X.46.

Kabaczyński Jan — Byłem angażowany do kopania okopów w okolicy Łężyc,Pikiełka Suchego Dworu i Obórza.Udziału w akcji Kosynierów nie brałem.W okupację byłem w więzieniu,a następnie wywieziony do Sztutchofu,gdzie przebywałem do m.grudnia 1940 r.,odtąd cały okres w domu w Gdyni bezczynnie z powodu choroby. 26.1X.1946 r.

Gieranim Piotr — Od początku do dnia 13.1X.1939 r.robiłem drzewca do kos na Grabówku,a że nadchodzili Niemcy poszedłem do domu i tak dostałem się do niewoli.Byłem w Grossborn 1 rok,a następnie jako inwalidę zwolniono mię do domu.Wysiedlony byłem do Wilna,a obecnie jako repartjant wróciłem do Gdyni.26.1X.1946 r

---

Wojciechowski Aleksander — W dniu 13.IX.1939 r. odmaszerowałem z Milicji Partyjnej na Oksywie do Marynarki Wojennej do koszar. Następnego dnia zabrali nas i odmaszerowaliśmy na front do oddziału Obrony Narodowej - wiem, że był to porucznik żydek nazwiska nie pamiętam. Walczyłem tylko 3 dni w okolicy Rzeźni. Jak wojsko szło doniewoli ja umknąłem i do niewoli nie dostałem się. Przez okupację byłem na Wołyniu. Dowódcą był por. Rauch. 26.IX.1946 r.

Werner Stefan — Od 2.IX.1939 r. sprowadzałem ludzi do robót, następnie wypłacałem z kol. Jareckim należność za kopanie rowów. 13.IX.1939 r. wymaszerowałem na Oksywie do D-wa Marynarki Wojennej. Następnie odmaszerowałem pod Suchy Dwór. Dowódcą był wachmistrz, a zastępcą plutonowy. Dowódcą Komp. por. Rauch. Z Suchego Dworu byliśmy wysłani na Pogórze i tam byliśmy ostrzeliwani, a następnie wróciliśmy na Suchy Dwór. Z pod Suchego Dworu pomaszerowaliśmy w kierunku Rumia Zagórze, poczym po raz 3 na Suchy Dwór, a stam tąd pod Dębogórze i zrana dn. 15.IX. Wieczorem znów wróciliśmy do Suchego Dworu i tam zwróciłem się do szpitala w Babich Dołach z pokaleczonymi nogami, a 16.IX. dojechałem do Obórza, gdzie byłem do dnia 19.IX. godz. 7 rano. w Pagiecie. Przez okupację byłem w Sztutchofie od 12.II.1940 r. do 10.11.1940, następnie zwolniony na roboty do Elbląga do 20.III. 1941 r. Wyreklamowany z robót przez "Społem". 26.IX.1946 r.

Polska Zjednoczona Partia Robotnicza Komitet Wojewódzki Gdańsk

Polny Jan — Byłem ochotnikiem w Komp. Kosynierów i z ul. Śląskiej odmaszerowałem pod Rumię Zagórze, tam po połączeniu się z wojskiem reg. przydzielony zostałem do taborów, którego celem było dostarczanie amunicji. Następnie byłem na Pogórzu, gdzie dostałem się do niewoli lecz w czasie marszu uciekłem. Schwytany jednak przez Niemców byłem wywieziony. Jak się nazywała moja Komp. i kto był moim dowódcą nie pamiętam. Przez okupację byłem pod Poznaniem na robotach drogowych. 26.IX.46 r.

Albekier Franciszek — Byłem w Czerwonej Milicji, następnie przy budowaniu okopów w Reszkach. Z Reszek odszedłem na Oksywie tu dostałem kosę, czy też bagnet na drągu i pomaszerowałem z oddziałem w okolice Rzeźni Miejskiej. Jak się nazywała Komp. nie wiem, a dowódcą był zdaje mi się por. Rauch. Było to dn. 14 - 15.IX.1939 r. Następnie byłem pod Suchym Dworem w burakach, a stamtąd pod Dębogórze, gdzie przez 48 godzin trzymaliśmy front. Najprawdopodobniej walczyłem w Obronie Narodowej, gdyż te akcje nie miały nic wspólnego z Kosynierami 26.IX.1946 r.

Rietz Lucyna /Kuc/ — Wydawałam żywność do momentu wkroczenia Niemców do Gdyni t.j. do dnia 13.IX.1939 r. Żywność była wydawana napływającym ochotnikom do Kosynierów. 26.IX.1946 r.

Olbrych Zenon — Organizowałem w 1939 r. Kosynierów, zapisując się do nich byłem na ul. Śląskiej skąd odmaszerowałem 12.IX na Oksywie. Na Oksywiu pełniliśmy służbę porządkową. Kto był moim dowódcą nie pamiętam. Na Oksywiu byłem pod Suchym Dworem zajmować rowy, lecz do akcji nie doszło. Po wycofaniu nas do Oksywia dostałem się do niewoli dn. 19.IX.1939 r. Przez 9 miesięcy byłem w niewoli skąd uciekłem i byłem na robotach, a stąd uciekłem w swoje strony. 26.IX.1946 r.

Szpilczyński Zbigniew — Byłem w 1 Komp. Kosynierów u ppor. Kąkolewskiego pod Łężycami i Koleczkowem i tam byłem ranny. 26.IX.46 r.

T. Kąkolewski

Polska Zjednoczona Partia Robotnicza Komitet Wojewódzki HISTORIA PARTII Gdańsk

Kinowski Władysław

Byłem w sztabie Kosynierów do specjalnych poruczeń. – Na okupacji pozostałem. – Przez cały okres okupacji byłem we wsi Łaszewo w pow. Kartuskim.

fch 28/X 46r. [signature]

Kopeć Antoni

Organizowałem ludzi do reperacji drogi wschodniej na lotnisko, następnie kopałem z grupą 50 ludzi okopy pod Redłowem. – Następnie rozporządzałem ulotki, a prócz tego byłem do dyspozycji Tow. Rudnicka. – 13.IX. dostałem się do niewoli pod Dębkowem – do 19.XI. 1939r. byłem w Grabówku, a następnie powróciłem do domu i stąd odjechałem do Czerska do 1942 a od 1942r. byłem w Gdańsku w obozie pracy do końca –

28/X 46 Kopeć

Ob. Dypl. Władysław —

Tak

Będąc wybitnym członkiem P.P.S. brałem udział w akcji organi- [illegible] [illegible] do [illegible] ro- i żyjąc w Italii [illegible] który organizował wszystkie po- [illegible] akcje i [illegible] —

28/V 46. —

[illegible]

Kaczor Wawrzyniec

pk. 5 W dyskusji zabrał głos tow Rogowski przedstawił tow. sprawę budowy Pomnika szkoły w Milejewie, aby tow. pomogli ~~w~~ w czyszczeniu cegły na tą szkołę. tow Olber ~~[illegible]~~ żądał zmiany kom. rzeźni, którzy również nie biorą udziału. Wybrano nowy komisję Kaminski Kajetan, Trojanowski Jan Klimeczko Józef. a tow Rogowski zaproponował do tow celem założenia przyj. pobsłu Radzieckiej: tow postanowili jednogłośnie wybrać zarząd w osobach przewod. Marcinkiewicz Jan, Kowalski Roman, Zabłocki Alfons Rogowski Józef i Jóźwiak Ignacy, tow Rogowski przedstawił sprawę koła gospodyń wiejskich w tej sprawie zabierało dużo tow dyskusje tow Zieliński ka przybył ~~po~~ ogóle 12 tej i się nie usprawiedliwił dlaczego tak późno przybył

L. dz. 3/45

Rejestracja Kosynierów.

1/ Nazwisko,Imie i Imie Ojca........ Dypp. Władysław - Fryderyk

2/ Stopień wojskowy........ strzelec

3/ Data urodzenia........ 12. sierpnia 1903 roku

4/ Miejsce urodzenia i powiat........ Wilno - miasto

5/ Zawód .... handlowiec

6/ Narodowość........ Polska

7/ Udział w wojnie z Niemcami(gdzie i kiedy)... Rumia-Zagórze - 1939

8/ Czy był ranny ?........ nie

9/ Czy posiada odznaczenia wojskowe-cywilne ?... Wojskowe - Medal za Wojnę 1918-1921

10/ Swiadkowie czynow ... Liro - Werner

11/ W ktorej kompani sluzyl ?........ 6

12/ Kto byl Dowodca Kompani ?........

13/ Kiedy dostal sie do niewoli ?........ nie byłem w niewoli

14/ Dokladny adres........ Gdynia, ul. Świętojańska 77 m. 6.

15/ Krotkiopis czynu bojowego........ Brałem udział w Rumi-Zagórze i pomimo szykan i terroru pozostałem Polakiem

....

Rejestracja Kosynierow.

Nazwisko, Imię i Imię ojca. Nowak Maksymilian Ludwig
Stopien wojskowy... pospolite ruszenie
Data urodzenia.. 30. X. 1908.
Miejsce urodzenia i powiat. Bydgoszcz.
Zawod. stolarz
Narodowosc.... Polska
Udział w wojnie z niemcami (gdzie i kiedy). od początku aż do wycofania się do Oksywie.
Czy był ranny.... nie
Czy posiada odznaczenia wojskowe-cywilne... nie
Swiadkowie czynow. Longin Leon Ostrowska Józefa.
W ktorej kompani służył.. II. Kompani.
Kto był dowodca kompani.. nieznany
Kiedy dostał się do niewoli... w niewoli nie był
Dokładny adres.. Gdynia ul. Morska 97 m 2.
Krotki opis czynu bojowego.. wstąpił do Kosynierów i walczył pod Kępolowem gdy Kompania się cofała na Oksywie to ukrył się na Grabówku przez okres pół roku. Środków czynu poda później

L. dz. 5/46.

Rejestracja Kosynierow.

1. Nazwisko, Imię i Imię ojca........ Kopczyński Zygmunt Jan
2. Stopien wojskowy...... Plutonowy
3. Data urodzenia.... 29. VIII. 1913
4. Miejsce urodzenia i powiat. Łódź miasto
5. Zawod........ palacz okrętowy
6. Narodowosc...... Polska
7. Udział w wojnie z niemcami (gdzie i kiedy). od początku do końca
8. Czy był ranny.... na statku. Otrzymał postrzał prawego podudzia.
9. Czy posiada odznaczenie wojskowe-cywilne... nie.
10. Swiadkowie czynow.. Morawski Jan. Augór.
11. W ktorej kompani służył.. 6 komp. II batalion
12. Kto był dowodcą kompani.... major Słoński
13. Kiedy dostał się do niewoli. 19. IX 1939.
14. Dokładny adres. Gdynia ul. Morska 97 m 1.
15. Krotki opis czynu bojowego. Brał udział w walkach Rumi Leszczynki Sopoty, Oksywie i ostatnio stare obłuże gdzie został ranny.

144

BATALION CZERWONYCH
KRAKUSÓW Sztandar " Wolność "

Legitymacja tymczasowa Nr. 79

Ob. Polny Jan urodz. 30.7.1895

zaciągnął się ochotniczo do Batalionu Czerwonych Krakusów.

Ślubuje walczyć w obronie honoru i wolności ojczyzny.

H a s ł o: śmierć lub zwycięstwo.

/-/ K. Rusinek
Komendant:

Polny

144

949/S-Z/46 13 września 6

Z a ś w i a d c z e n i e

Grodzki Komitet Polskiej Partii Socjalistycznej w Gdyni, zaświadcza niniejszym, że Ob.Słomski Antoni ur.1.8.1892r. brał udział w obronie Wybrzeża w szeregach Czerwonych Kosynierów Gdyńskich w 1939r.

I.Sekretarz Grodzki

(-) Koss Piotr

1635/W/47. 3 września 7

Z a ś w i a d c z e n i e

Sekretariat Miejskiego Komitetu Polskiej Partii Socjalistycznej w Gdyni, niniejszym zaświadcza, że tow. Andrzejewski Kazimierz (robotnik portowy) należał przed wojną do naszej Partii, był członkiem A.S-u i brał czynny udział w walkach w roku 1939 jako Czerwony Kosynier. Według otrzymanych przez nas informacji, wyżej wymieniony towarzyszy zginął z rąk okupanta.

Zaświadczenie niniejsze wydaje się żonie wymienionego Helenie Andrzejewskiej, która stara się o rentę.

III-ci Sekretarz

(-) Koziatko Daniel

Świadkowie

Tyburski Jan

Kopeć Antoni

Kocyniak Stanisław

"RAPORT 1 KOMPANII CZERWONYCH KOSYNIERÓW
KURIER MORSKI z dn. 7.09.1947 r.

Dowódcą oddziału, nazwanego I Kompanią Kosynierów został ppor. Józef Kąkolewski, który zgłosił się ochotniczo na dcę. Wśród ochotników kompanii 80% w ogóle w wojsku nie służyło.

Dnia 5.09.1939 r. ppor. Kąkolewski Józef otrzymał od płk. Dąbka rozkaz udania się ze swoją kompanią do m. Witomino i przeprowadzenia rewizji wszystkich domów w poszukiwaniu broni, oraz usunięcia ewentualnie znajdujących się tam dywersantów, którzy strzelają z ukrycia do żołnierzy znajdujących się na linii frontu przed m. Witomino. O godz. 13.00 tegoż dnia ppor. Kąkolewski udał się ze swoją kompanią samochodami w kierunku m. Witomino i po przybyciu zameldował się d-cy odcinka ppłk. Ignacemu Szpunarowi, podając cel swego przybycia. Po uzgodnieniu swego zadania odmaszerował skrajem lasu do m. Witomino od strony południowej. W wyniku rewizji zabudowań na Witominie znaleziono 17 francuskich karabinów w lokalu miejscowego Związku Strzeleckiego oraz 3 komplety ubrań przeciwperytowych w Strażnicy Straży Ogniowej, z ludności cywilnej nikogo nie było.

Dnia 6.09.39 r. na rozkaz płk. Dąbka I kompania Kosynierów składająca się z 1 oficera, 9 podoficerów i 228 szeregowych po uprzednim otrzymaniu w domach robotniczych na Grabówku od K. Rusinka nieoprawionych kos i bagnetów przymaszerowała do Domu Emigracyjnego, gdzie żołnierze sami oprawili je w drzewca, których dostarczył ppłk Wężyk Stanisław. Do chwili wymarszu na pozycje ppłk Wężyk gorliwie opiekował się oddziałem, który tak uzbrojony był przez 2 dni osłoną Sztabu Frontu, znajdującego się wówczas w Domu Emigracyjnym.

8.09.39 r. o godz. 3 rano I Kompania Kosynierów otrzymała od płk. Dąbka rozkaz odmaszerowania do dyspozycji d-cy I batalionu ON St. Zauchy. Zgodnie z rozkazem kompania przybyła autobusami na drogę Chylonia-Koleczkowo. D-ca kompanii Kosynierów Kąkolewski otrzymał rozkaz od mjr,Stanisława Zauchy za pośrednictwem kpt. Wojciecha Topy, aby oddział pozostał w odwodzie w lesie o 500 m od linii frontu. Wobec tego d-ca kompanii ppor. Kąkolewski J. oddział swój rozdzielił grupami w lesie na wschód od drogi Chylonia-Koleczkowo, w miejscu, gdzie krzyżują się drogi na Łężyce i m. Koleczkowo.

O godz.08.00 tegoż dnia z rozkazu mjr Stanisława Zauchy 1 pluton 1 komp. Kosynierów z d-cą Kompanii Kąkolewskim wzmocnił kompanię kpt. Topy, a drugi pluton kompanię por. Legockiego i pluton cyklistów Szefa Sztabu ppor. Jana Skupienia zaś 3 pluton I Kompanii Kosynierów był w odwodzie batalionu mjr. Zauchy.

Tak 1, jak i 2 pluton I Kompanii Kosynierów brały czynny udział w akcjach wypadowych na placówki niemieckie pod Łężycami i Koleczkowem w dniach 11 i 12 września 1939 r. następnie już wszystkie plutony razem pod bezpośrednim dowództwem ppor. Kąkolewskiego brały udział w natarciu na nieprzyjaciela pod Zagórzem w lesie na południe od drogi Rumia - Reda.

W dniu 13.09.1939 r. Kompania Kosynierów jako ostatnia wycofała się na Płytę Oksywską i tu ulokowana została w szkole Powszechnej im. Piłsudskiego.

14.09.1939 r. wieczorem odwieziono Kompanię Kosynierów autobusami na pozycje pod Suchy Dwór, po uprzednim zakopaniu sprzętu tj. kos, gdyż kompania w międzyczasie zdobyła na nieprzyjacielu karabiny i broń maszynową w które się uzbroiło.

15 i 16.09.1939 r. W Suchym Dworze Kosynierzy pozostali w odwodzie w tym czasie od nieprzyjacielskich bombowców zabitych 2 zabitych, 6 rannych i 2 kontuzjowanych.

W czasie akcji wypadowych pod Łężycami, Koleczkowem i Zagórzem straty wynosiły- 3 zabitych i 8 rannych.

16, 17 i 18.09.1939 r. I Kompania Kosynierów brała udział w kontratakach pod Babim-Dołem do chwili przełamania przez nieprzyjaciela wszystkich punktów oporu. Następnie Kompania wycofała się na stanowiska w pobliżu szkoły powszechnej na Oksywiu, gdzie się broniła do 19.09.1939 r. o godz. 16,30 walki zaprzestano.

W tej ostatniej akcji straty wynosiły 6 zabitych i 12 rannych.

W akcjach wypadowych pod Koleczkowem, Łężycami, Rumią Zagórze i Suchym Dworem Czerwoni Kosynierzy zdobyli broń ręczną dla całej kompanii oraz broń maszynową.

Do niewoli wzięto 9 jeńców.

Z dziennika bojowego dowódcy gdyńskich oddziałów kosynierskich

Na skutek przychwycenia w Gdańsku przez bojową organizację „Hitlerjugend" w dniu 2 września 1939 roku broni, przeznaczonej dla grupy Lądowej Obrony Wybrzeża Morskiego w dniu 4 września 1939 roku na posiedzeniu Komendy PW i WF w Gdyni, zapadła uchwała tworzenia oddziałów kosynierskich.

Wielką inicjatywę podejmuje, jako prawdziwy mąż stanu Rusinek Kazimierz. Organizuje on z pierwszym dniem wybuchu wojny własne batalliony robocze do kopania rowów obronnych, następnie, za przykładem Bartosza Głowackiego, podburza Czerwoną Gdynię do bojowego czynu i kieruje brać roboczą do ochotniczej i ofiarnej służby w oddziałach Czerwonych Kosynierów. (Patrz odezwa Komendanta Rusinka K. do Robotników Gdyni z dnia 9 września 1939 roku).

Oto fragment z dziennika dowódcy Czerwonych Kosynierów. Wielu z nich spoczywa snem wiekuistym.

4.9. 1939 r. Na dowódcę oddziałów kosynierskich z dnia 4.9. 1939 roku zostaje powołany ppłk. Wężyk Stanisław. Już tego samego dnia zaistniała konieczność niezwłocznego rozpoczęcia energicznej walki z dywersją niemiecką na odcinku Orłowa, gdzie przy ul. Focha 31 mieścił się pierwszy sztab dowództwa oddziałów kosynierskich w składzie: 1) ppłk. Wężyk Stanisław — d-ca, 2) sierż. Maliszewski — p. o. adjutanta, 3) plut. Łopiński — do zleceń.

Na skutek niczem niewytłumaczonej opieszałości działającego w terenie plutonu żandarmerii polowej, po dwóch bezskutecznych meldunkach do dowództwa Ladowej Obrony Wybrzeża w sprawie szalejącej dywersji w Gdyni, wbrew ówczesnym zarządzeniom władz wojskowych i cywilnych, d-two oddziałów kosynierskich uważało za swój moralny obowiązek rozpocząć walkę z dywersją na własną rękę i wydało kategoryczny rozkaz strzelania do dywersantów i dywersyjnej sygnalizacji świetlnej. W ciągu kilkudniowej walki z dywersją na odcinku Orłowa centrala dywersyjna w rejonie Nowackiego zostaje zlikwidowana dyskredytujące dokumenty zabrane i przesłane do d-twa Obrony Wybrzeża. Oddział dla walki z dywersją, na czele z sierżantem Maliszewskim i plut. Łopińskim spełnia swoje partyzanckie zadanie w zupełności. W dalszym okresie kontrakcji dywersyjnej (do dnia 12.9. 1939 r., dop. Red.) oddział ten w składzie 5 kosynierów oczyszcza przyfrontowy teren Orłowa od dywersantów, likwidując ich na miejscu. Ppłk. Wężyk bierze osobisty udział w walce z dywersantami.

5.9. W tym samym okresie (od 4.9. do 12.9. 1939 r., dop. Red.) d-two oddziałów kosynierów przeprowadza pracę mobilizacyjno - organizacyjne, powołuje do życia w dniu 5.9. 1939 roku biuro werbunkowe na Wzgórzu Focha, załatwia sprawy umundurowania, wyżywienia, wyekwipowania i wyćwiczenia kosynierskiego w walce wręcz na kosy i noże.

9.9. Z kompanii ochotniczej por. Pietronia i oddziału kolejarzy zostaje uformowana w składzie około 250 żołnierzy, uzbrojona w kosy I kompania kosynierska pod dowództwem ppor. Kąkolewskiego.

11.9. Kompania ta już 11 września bohatersko walczy pod Łężycami, Rogulewem i Szneltą - Zagórzem w składzie I Gdyńskiego Baonu Obr. Narodowej, a później toczy walki pod Babim Dołem i Oksywiem. W tymże okresie formuje się II komp. kosynierska pod dow. por. Raucha i rozpoczynają się regularne ćwiczenia kosynierskie z kosami i nożami na terenie ZUS przy ul. Świętojańskiej.

12.9. Sztab Dow. kosynierów przy ul. Focha 3 zostaje rozbity pociskami nieprzyjacielskiej artylerii i przenosi się do budynku ZUS.

13.9. W związku z przepracowaniem nowych planów operacyjnych przez Dowództwo Ląd. Obr. Wybrzeża, na rozkaz płk. Dąbka, dow. oddz. Kosynierów wraz z II komp. Kosynierów przenosi się na Oksywie i usadawia się w rejonie koszar Marynarki Wojennej. Tegoż dnia formuje się następujący skład dow. — 1) Ppłk. Wężyk Stan., dowódca, 2) kpt. Racięcki Roman, adiutant, 3) Oficer do zleceń K. Rusinek, 4) oficer administr. — Zakrzewski, 5) Szef plutonu żandarmerii Stanisław Wolicki, 6) Kapelan ks. Olesiński, 7) Sierżant sztabu Maliszewski, 8) plutonowy Łopiński.

14.9. Na rozkaz płk. Dąbka — ppłk. Wężyk wprowadził na front do Suchego Dworu II komp. Kosynierów uzbrojoną już normalnie w zdobytą broń, ba, wyposażoną nawet w 2 karabiny przeciwczołgowe. W marszu bojowym pod Obłużem, II Komp. Kos. miała małą walkę z samolotem n-pla.

15.9. W dniu 15.9. II Komp. Kos. walczy b. ofiarnie na najcięższym wówczas odcinku mjr. Piotrowiaka, a następnie brała samodzielny udział pod dow. ppłk. Pruszkowskiego w nocnym b. uciążliwym wypadzie na Kazimierz, który stał się kluczowym punktem walki o Oksywie.

Straty II Komp. Kos. w zabitych i rannych sięgają przypuszczalnie 30 procent stanu.

Na skutek nagłej potrzeby D-two oddziału Kos. wydało rozkaz uformowania własnego plutonu żandarmerii polowej dla celów utrzymania w terenie porządku i dyscypliny. Prac organizacyjnych dokonał Stanisław Wolicki, spełniając swoje ciężkie zadanie bez zarzutu przez cały okres trwania walk o Oksywie. — Oficer do zleceń, K. Rusinek na specjalne zlecenie płk. Dąbka, prowadził b. trudny i odpowiedzialny wywiad wojskowy na tyłach wojsk niemieckich.

17.9. Na skutek bezpośredniego zagrożenia rejonu koszar Oksywskich przez nieprzyjacielskie ataki, po niespodziewanej utracie kluczowej placówki „Pagedu", ppłk. Wężyk wyprowadza na front 1 i 2 plut. III Komp. Kos. pod dow. por. Burakiewicza w sile 90 kosynierów i wydaje rozkaz bezwłocznego odebrania Niemcom „Pagedu", przy współdziałaniu wozu pancernego chorążego Dypa. Dzielni Kosynierzy zachęcani przykładem bohaterskich czynów śp. por. Burakiewicza, zdobyli „Paged" i tym samym utrzymali linię frontu o całą dalszą dobę dłużej.

18.9. Uformowano dalsze dwa plutony III Komp. Kos. w sile 80 kosynierów i na skutek alarmujących meldunków o nowym przerwaniu frontu na odcinku Obłuże i żądaniu pomocy, d-two oddz. Kos. wydaje por. Bildziukiewiczowi rozkaz zajęcia samodzielnej pozycji na linii wzgórz radiostacja — Nowe Oksywie. Pozycje te por. Bildziukiewicz, jako dowódca 3 i 4 plutonu III kompanii Kos. utrzymał, dwukrotnie odrzucił zaciekłe ataki wroga, szerząc duże spustoszenie w jego szeregach, dzięki zastosowaniu dużej dyscypliny ognia w tej walce. — Front po raz wtóry na tym odcinku został uratowany przez kosynierów. Tegoż dnia z udziałem kpt. Racięckiego, K. Rusinka i sierż. Maliszewskiego, d-two oddz. Kos. wyznacza ostatnie linie okopów obronnych dla podjęcia ostatniej walki o koszary oksywskie.

19.9. Nastąpiły ponowne uporczywe ataki wroga na północ od rejonu koszar oksywskich. Uformowane nowe dwa plutony IV komp. Kos. w sile ok. 70 kosynierów, pod dow. por. inż. Lisowskiego miały za zadanie dołączyć do sztabu płk. Sołodkowskiego w Obłużu. Zadania tego jednak wykonać nie zdołały, z braku liczebnych sił oddziału. Wróg nacierał coraz mocniej, a katastrofa zdawała się nieunikniona. Pozostał do wykonania ostatni obowiązek rozpaczliwej już obrony samych koszar.

O godz. 13 od strony kanału morskiego wdarł się niespodziewanie nieprzyjaciel pod samą bramę Koszar Oksywskich Mar. Woj. i przypuścił energiczny szturm. Zorganizowana na prędce obrona przy dużym współudziale kpt. Olszewskiego sprawiła, że nieliczna załoga koszar walczyła wytrwale w ciągu 3 godzin, odrzucając dwukrotnie szturm niemiecki. Przybliżone straty nieprzyjaciela w walce o koszary oksywskie wynosiły około 100 zabitych. Straty własne załogi sięgają 20 proc. Koszar Oksywskich broniły 3 i 4 pluton IV. Komp. Kos. pod dow. ppłk. Wężyka i współudziale 3 karabinów maszynowych por. Wolskiego. O godz. 17 — wobec beznadziejnej już sytuacji na wszystkich odcinkach frontu, dalszej walki zaprzestano. Kosynierzy zeszli z pola walki jako ostatni, spełniając swój obowiązek żołnierski do samych granic celowości działania.

*

Na zakończenie trzeba zaznaczyć, iż słusznie nazwano Gdyńskie Oddziały Kosynierów — Czerwonymi. Przemawia za tym określeniem fizjonomia tych oddz., partyzancki charakter ich działań bojowych i przemożny wpływ ducha socjalistycznego.

Patriotyczne wystąpienie K. Rusinka przepoiły oddział Kosynierów głęboką wiarą w zwycięstwo socjalizmu i zbudowały w szeregach niezłomnego ducha walki z niemczyzną. A że Czerwoni członkowie PPS wypełnili szeregi Kosynierskie w 80 proc., nazwa „Czerwonych" jest w zupełności usprawiedliwiona. Trzeba też zaznaczyć, że dowództwo oddz. Kos. nie otrzymując z d-twa Ląd. Obrony Wybrzeża żadnych rozkazów bojowych, stanowiło zupełnie samodzielną grupę bojową. W walkach z dywersją i w działaniach III i IV komp. Kos. o charakterze partyzanckim, przejawił się świetny duch bojowy.

Pluton Czerwonej Żandarmerii oddz. Kos. pod dow. Walickiego ten sam miał charakter. Z dobrych, zasłużonych imieniem wiernych i ofiarnych synów Ojczyzny przechodzą do historii spadkobiercy drużyn Bartoszowych — Czerwoni Kosynierzy Gdyńscy.

Nadzwyczajna była wydajność ich pracy w okresie wielkich poświęceń, w czasie niezmiernie uporczywych i bezustannych walk o Niepodległość i Demokrację Polski.

Cześć pamięci poległych Kosynierów Oksywia!

Stan. Wężyk, ppłk.
b. d-ca Oddz. Kosynierskich w Gdyni

Dziennik Bałtycki, nr 27 (37) z dnia 1.11.1947 r.